

Pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamība pašvaldībās

Darba grupas uzdevums

- izskatīt pašvaldībā esošās problēmas;
- atbilstoši konstatētajām problēmām, izvirzīt individuālus risinājumus;
- risināt finanšu piesaistes jautājumus;
- noteikt tālākās darbības virzienus situācijas uzlabošanai.

Darba grupa

- LR 11.Saeimas, MP biroja, LM, IZM, VARAM, LDDK, LPS, Latvijas Samariešu apvienības, vecāku iniciatīvas grupas “Nauda seko bērnam, kā arī pieaicinātie pārstāvji no Latvijas Privāto pirmsskolu biedrības, Latvijas lielo pilsētu asociācijas, Rīgas domes
- VARAM aptauja 119 pašvaldībās
- Darba grupa sanāca 9 reizes
- Tikās ar Ādažu, Babītes, Ķekavas, Mārupes, Ropažu, Stopiņu, Ogres, Tukuma, Siguldas, Salaspils, Ikšķiles, Baldones un Krimuldas novada pašvaldībām, kā arī Rīgas pilsētas, Daugavpils pilsētas, Jelgavas pilsētas, Jēkabpils pilsētas, Jūrmalas pilsētas, Rēzeknes pilsētas, Valmieras pilsētas un Bauskas novada pašvaldībām
- Apzinātas telefoniski

Valdības apņemšanās

Deklarācija par Valda Dombrovskā vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (25.10.2011.) – nodrošināt pilnībā publiski finansētu pirmsskolas izglītību un aprūpi bērniem no pusotra gada vecuma saskaņā ar principu “nauda seko bērnam līdz pirmsskolas izglītības iestādei”

Mērķis

Radīt atbalsta sistēmu, lai visiem bērniem no pusotra gada vecuma ir līdztiesīgi pieejama pirmsskolas izglītības iestāde (turpmāk – PII):

- vecāki var atgriezties darba tirgū;
- drošība par atgriešanos darba tirgū, veicina dzimstību;
- PII ir būtisks solis bērna attīstībā un socializācijā;
- PII dod valstij iespēju novērst nevienlīdzības (nabadzības) pārmantošanu paaudzēs.

Bērnu skaits PII 2011.gadā

Bērnu skaits
no 1,5 līdz 6 gadiem
134 tūkst.,
no 1,5 līdz 4 gadiem
92,2 tūkst.

90,8 tūkst.
apmeklē PII

Rindā uz PII atrodas
11,8 tūkst.

Aptuveni 31,4 tūkst.
(23%) nav izteikuši
vēlmi apmeklēt PII

Trūkst uzticama uzskaite

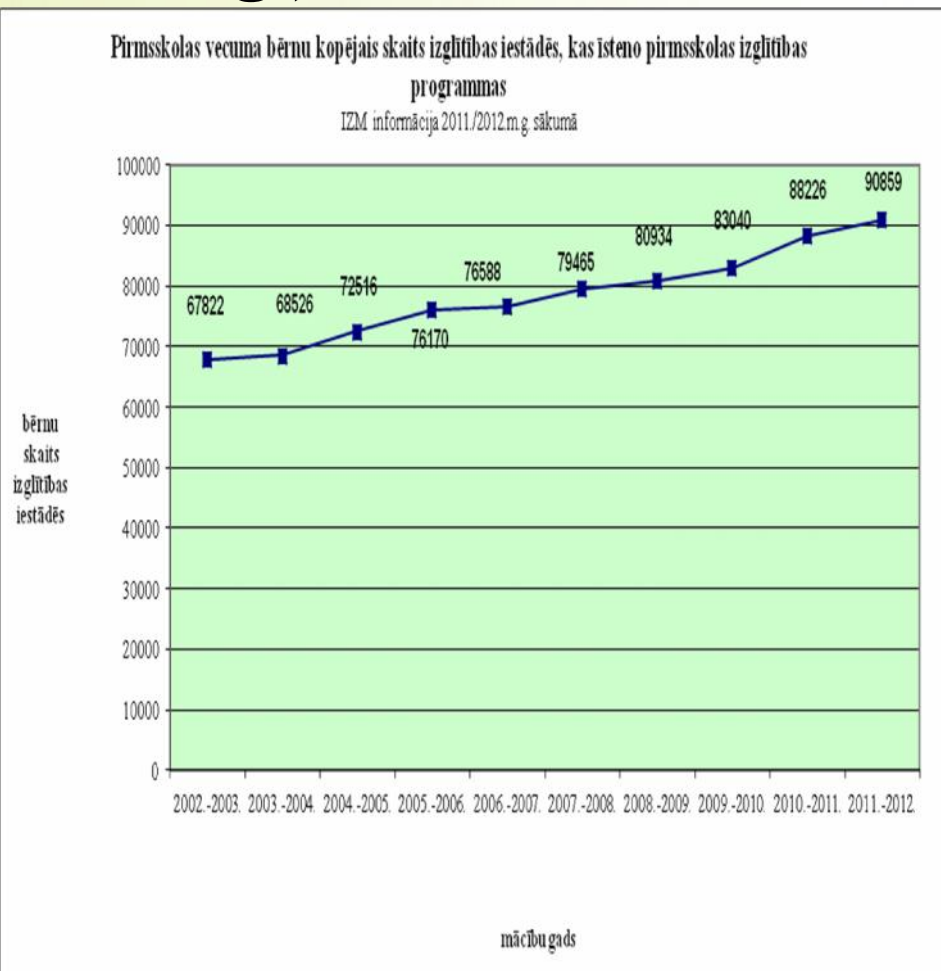
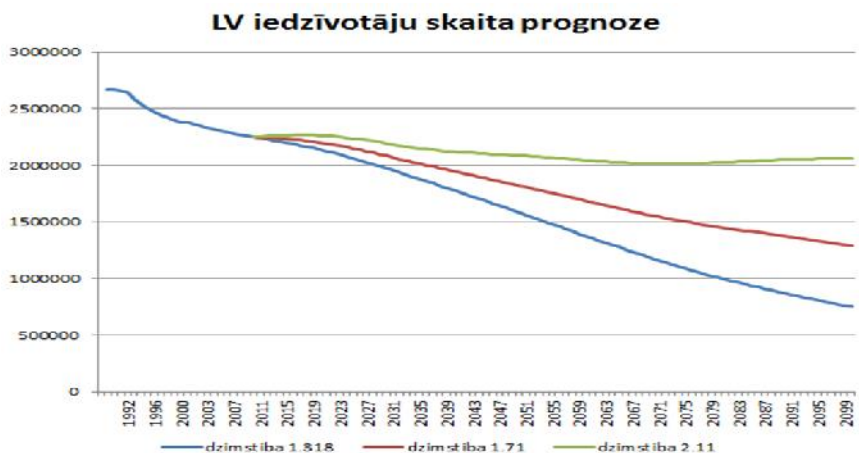
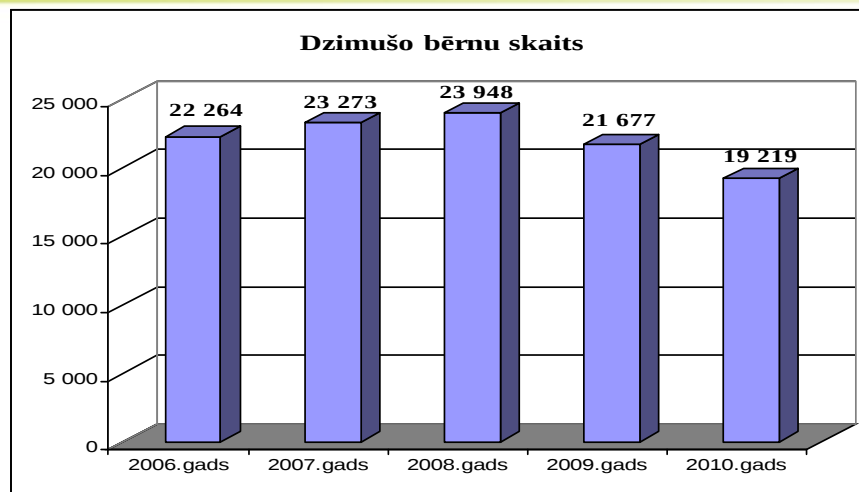
34 tūkstoši bērni rindā PII

11 800 bērni rindā PII

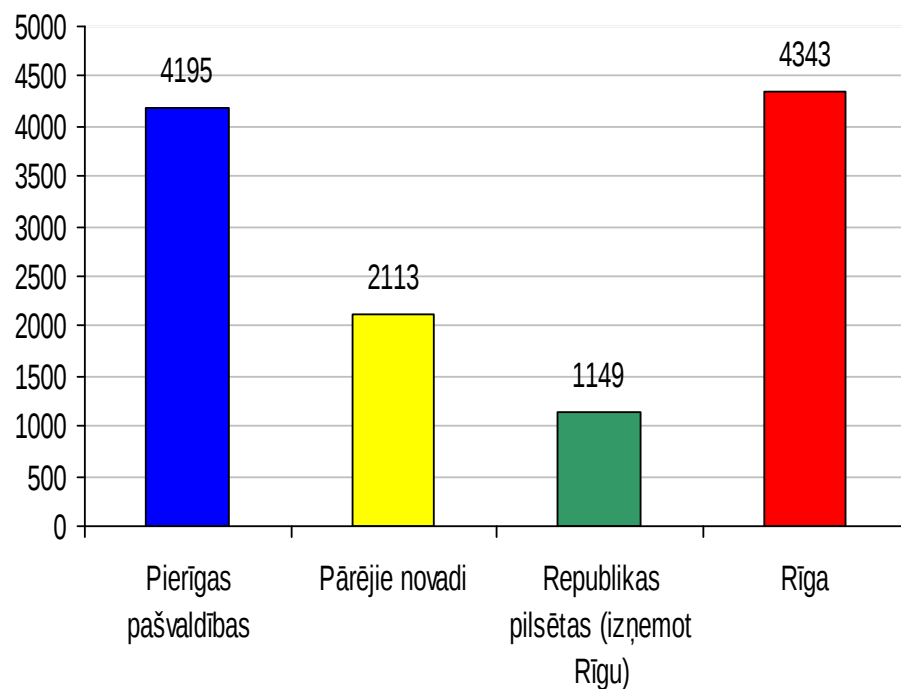

Iedzīvotāju skaits samazinās, bērnu skaits PII aug, 74% jeb 90 859 bērni apmeklē PII (2011/2012 māc.g.)

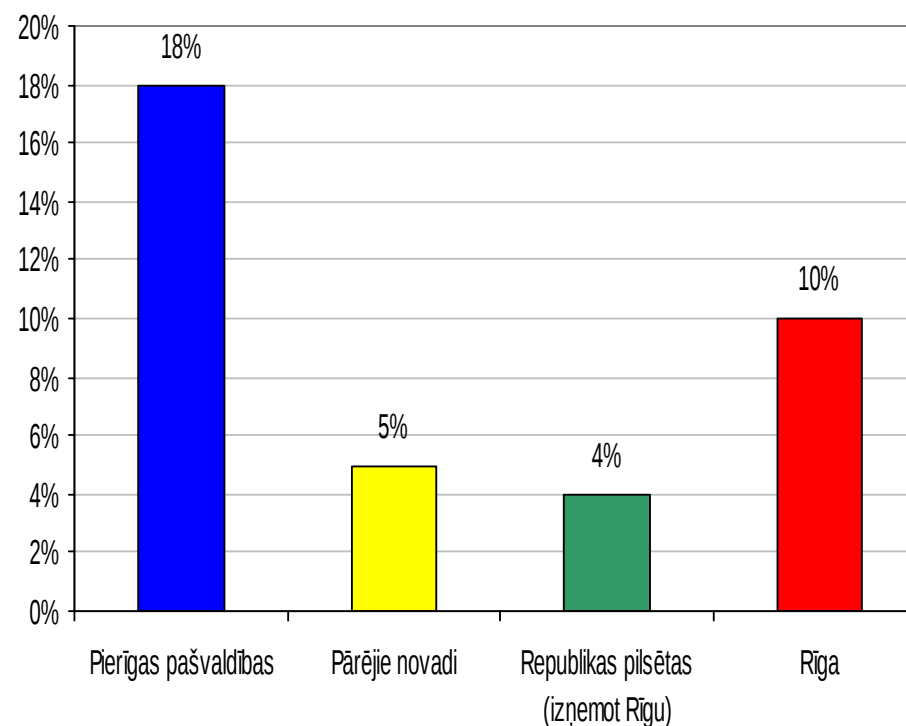

Rindas uz PII

**Bērnu skaits rindā (1,5 - 4 g.), kuriem
nav pieejama PII**

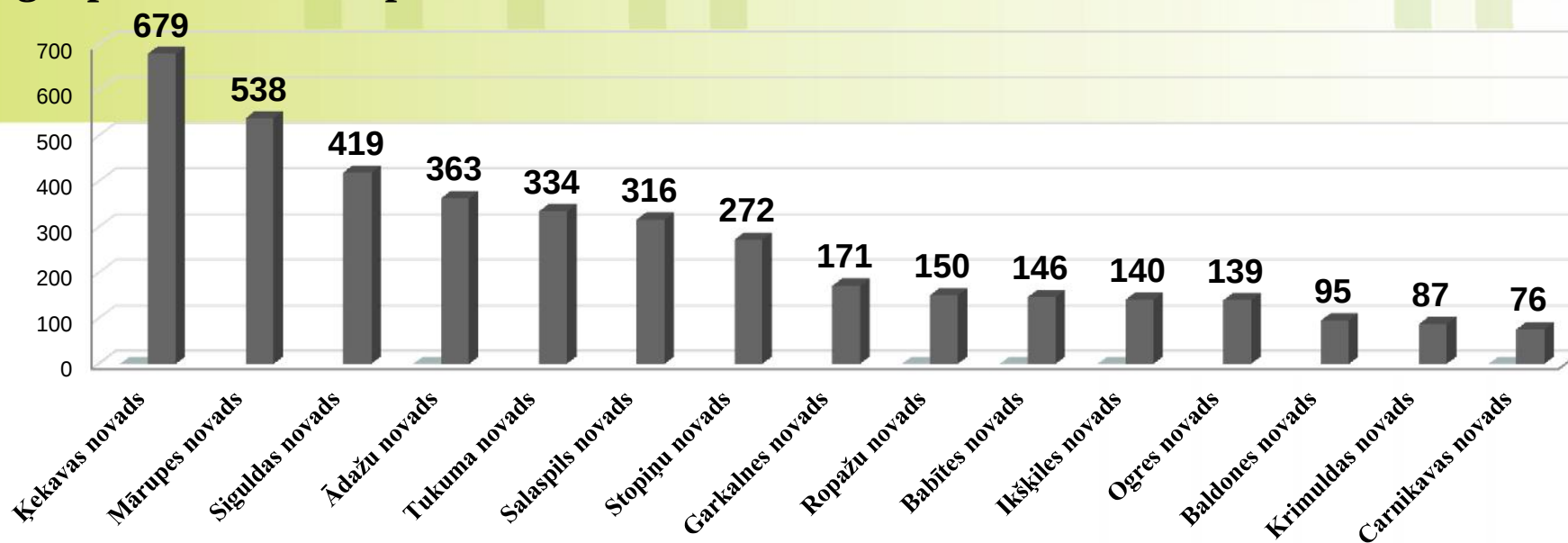

**Bērnu skaita rindā (1,5 - 4 g.) attiecība pret bērnu skaitu (0 - 6
g.) pašvaldībās (vidēji valstī 8,9%)**

Rindas uz PII

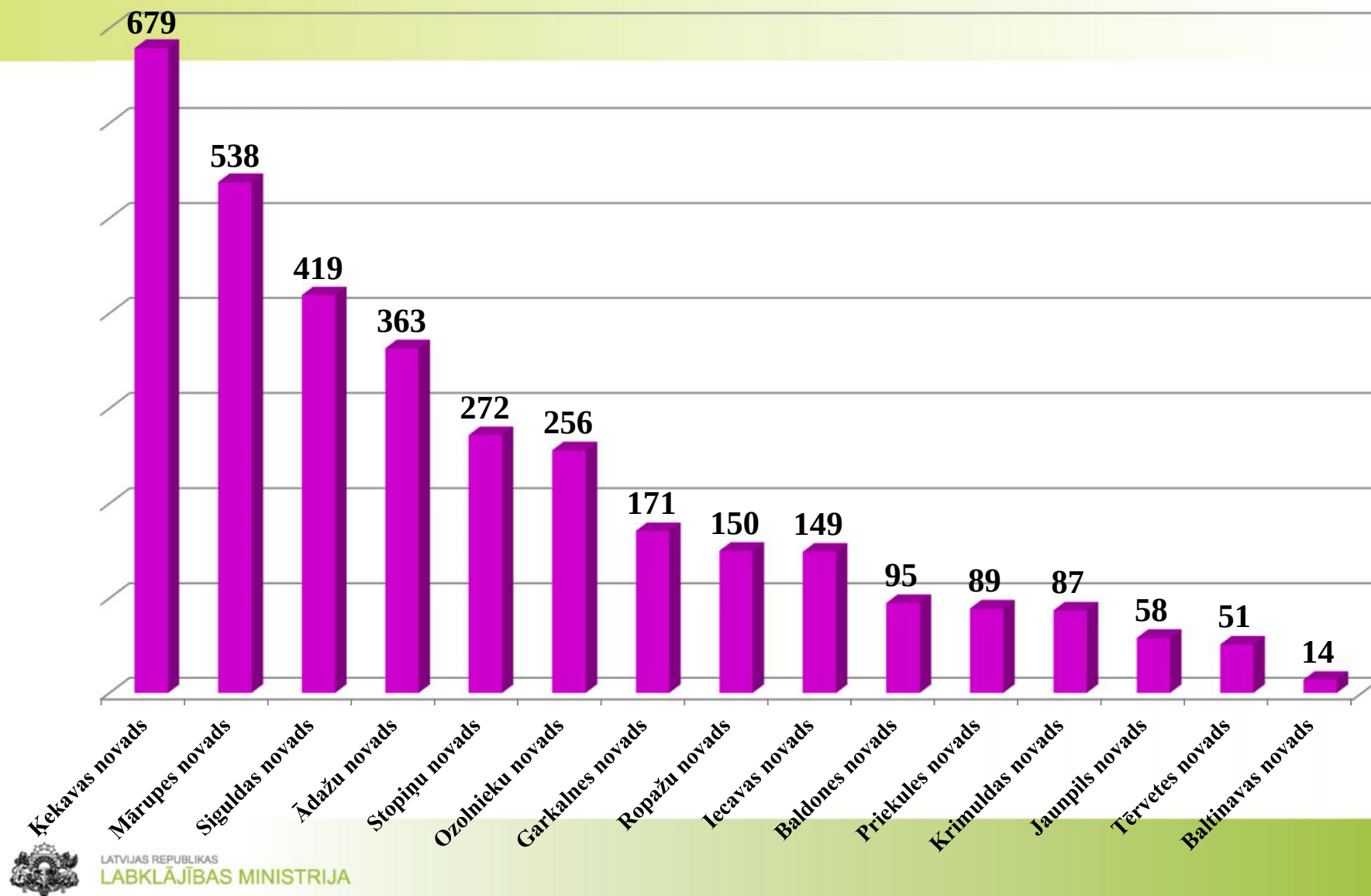
Pierīgas pašvaldībās - kopā 4 195 bērni rindā uz PII

Pārējos novados - kopā 2 113 bērni rindā uz PII

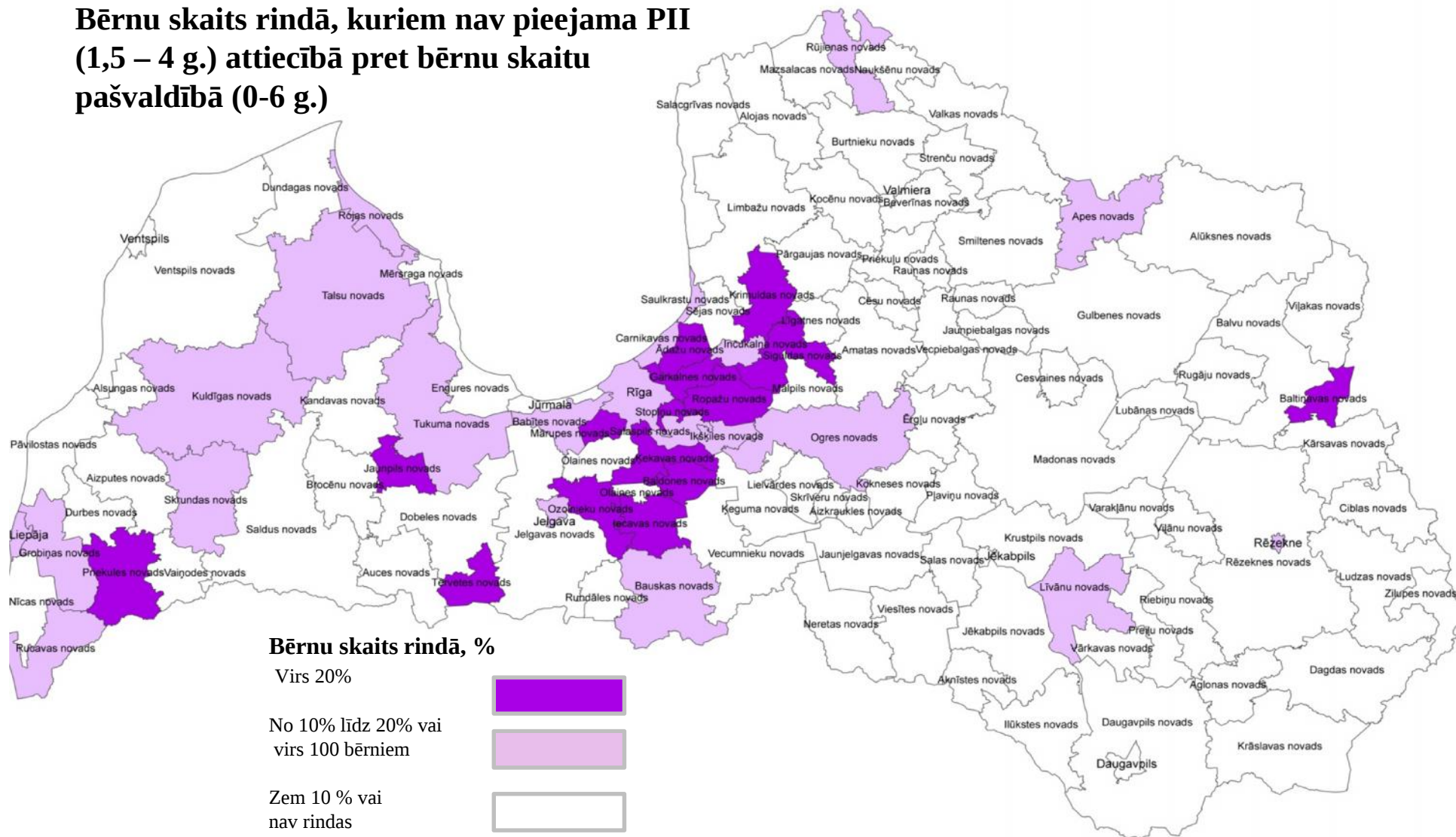

**Bērnu skaits rindā, kuriem nav pieejama PII (1,5 – 4 g.) attiecībā
pret bērnu skaitu pašvaldībā (0-6 g.)
virs 20%**

Rindas uz PII

**Bērnu skaits rindā, kuriem nav pieejama PII
(1,5 – 4 g.) attiecībā pret bērnu skaitu
pašvaldībā (0-6 g.)**

Iestāžu skaits

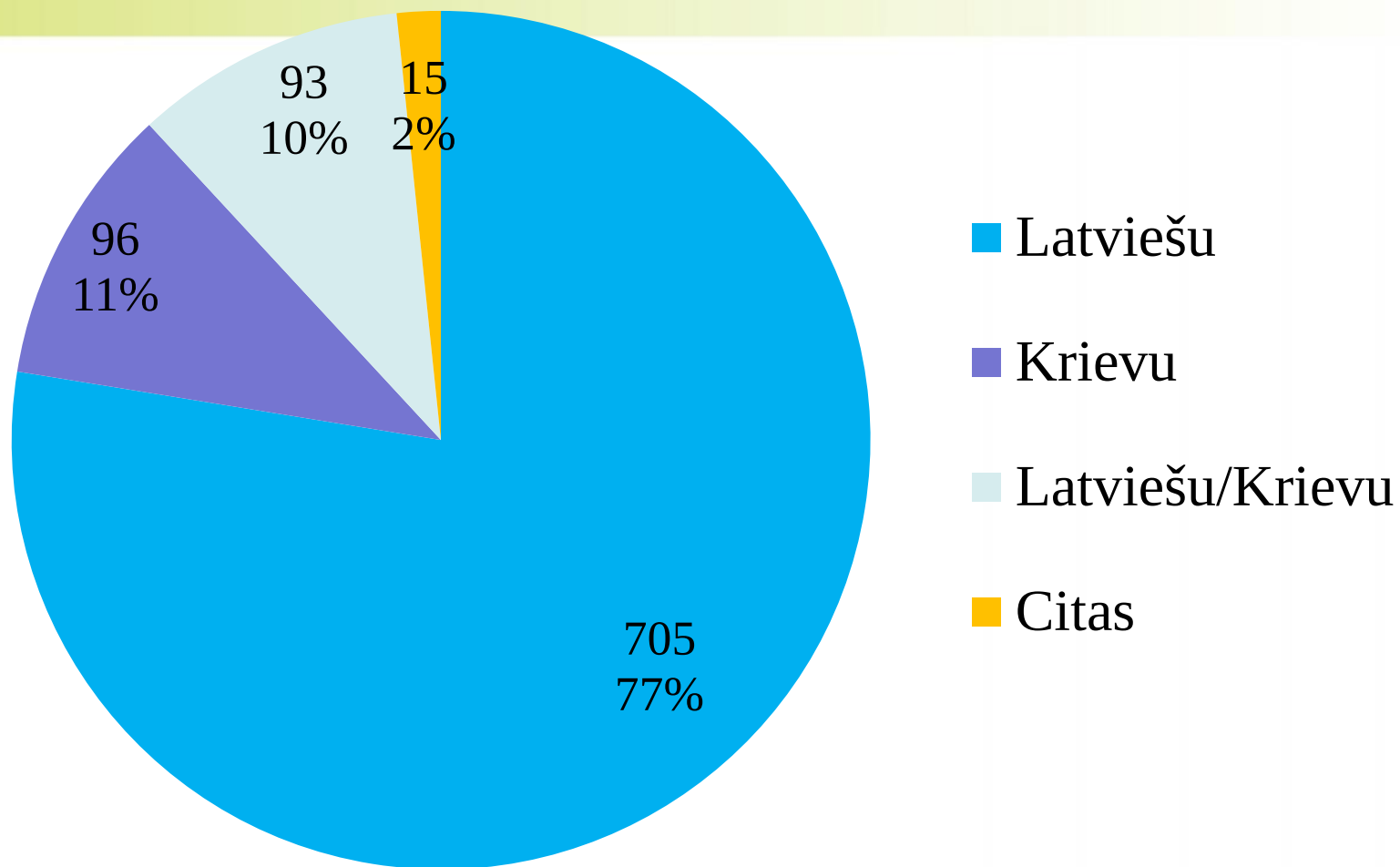
Iestāžu skaits, kas nodrošina pirmsskolas izglītību
Kopā: 978

1. Pašvaldību iestāžu skaits (bērnudārzi un skolas ar
bērnudārzu grupām) **874**

2. Privāto iestāžu skaits **104**
60% atrodas Rīgā

PII apmācības valoda

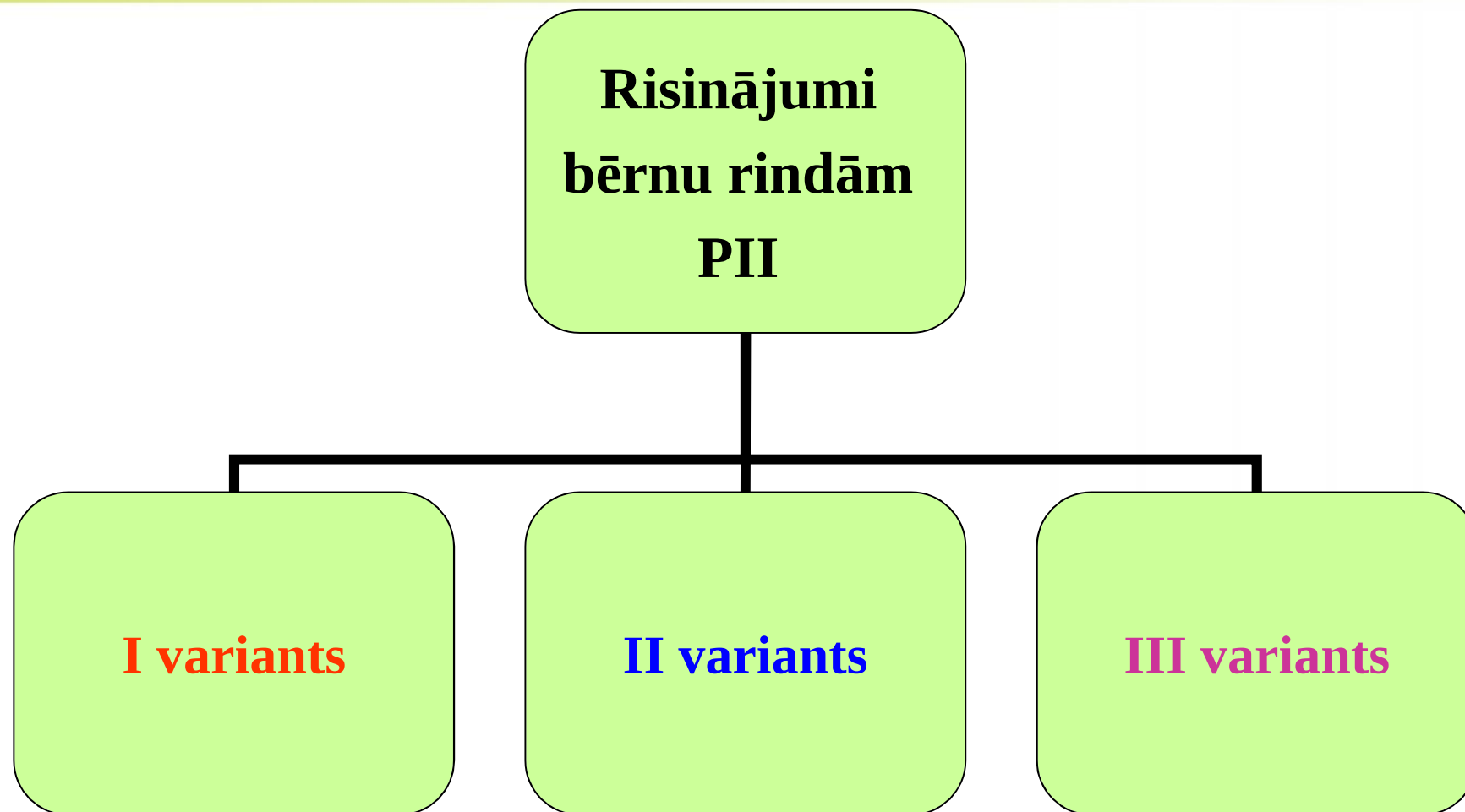

Problēma: bērniem nav nodrošinātas vienādas tiesības PII pieejamībā

1. Daļai bērnu PII pakalpojumi vispār nav pieejami
2. Netiek pildīts likumā un Saeimas skaidrojumā noteiktais pienākums nodrošināt bērniem no 1,5 gada vietu PII
3. Pašreizējais normatīvais regulējums neparāda patiesās bērna izmaksas PII
4. Vienā pašvaldībā deklarēto bērnu vecākiem tiek prasīta būtiski atšķirīga samaksa par PII pakalpojumu

Piedāvājums

I Variants

Valsts atbalsta pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāžu (turpmāk – PII) darbību, līdzfinansējot pedagogu atalgojumu:

Pedagoga atalgojums pašlaik:

- finansējums no valsts budžeta pedagogu algām – 12,324 milj. LVL gadā (5 – 6 gadīgie), tas ir 318 LVL gadā vienam bērnam

Papildus nepieciešami 23 milj. LVL (318 LVL gadā bērnam), lai nosegtu pedagogu algas PII bērniem no 1,5 gada vecuma

35,3 milj. LVL - 105,5 tūkstošiem bērnu

I Variants. Grozījumi Vispārējās izglītības likumā

Vispārējās izglītības likums – Vietējās pašvaldības savā administratīvajā teritorijā **nodrošina** vienlīdzīgu pieeju pirmsskolas izglītības iestādēm bērniem no pusotra gada vecuma (21.pants)

**Šobrīd tiek dažādi interpretēts jēdziens
«nodrošina» – finansē, organizē, sniedz
pakalpojumu**

Pašvaldības atšķirīgi definē likumu

I Variants

VARAM nodrošina pārraudzību, vai pašvaldības ievēro likumā noteikto prasību nodrošināt (finansēt) visiem bērniem (ja vecāki vēlas), vietu PII
- MK noteikumi Nr.233 VARAM nolikums
4.4.apakšpunkts

I Variants

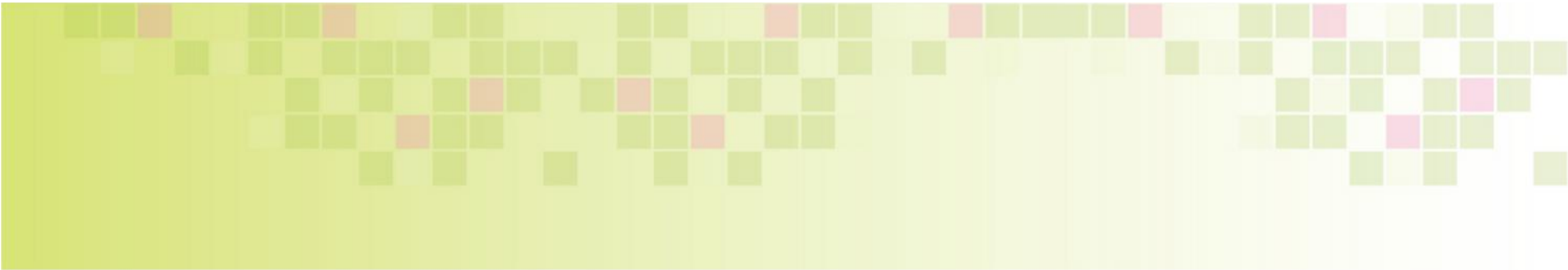
Priekšrocības:

- pašvaldībām ir brīva izvēle meklēt risinājumu
- pašvaldības atbalsta šo variantu
- pašvaldībām samazinās iespējas dažādi interpretēt normatīvos aktus

Riski:

- nav pārliecības, ka pašvaldība problēmu atrisinās (rindas ir ilgtermiņa problēma)
- nav pārliecības, ka tiks efektīvi nodrošināta pārraudzība
- vienas pašvaldības bērni turpinās saņemt nevienlīdzīgu finansējumu
- netiek veicināta pakalpojumu dažādošana bērnu un vecāku interesēs

Gan uz II, gan III variantu attiecas I
variantā paredzētais:

- Vispārējā izglītības likuma precizēšana
- pārraudzības nodrošināšana

II Variants – “nauda seko bērnam”

II. “Pakalpojumu groza” valsts daļa

Valsts atbalsta pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāžu (turpmāk – PII) darbību, līdzfinansējot pedagogu atalgojumu:

Pedagoga atalgojums pašlaik:

- finansējums no valsts budžeta pedagogu algām – 12,324 milj. LVL gadā (5 – 6 gadīgie), tas ir 318 LVL gadā vienam bērnam

Papildus nepieciešami 23 milj. LVL (318 LVL gadā bērnam), lai nosegtu pedagogu algas PII bērniem no 1,5 gada vecuma

35,3 milj. LVL - 105,5 tūkstošiem bērnu

II. “Pakalpojumu groza” pašvaldības daļa I

Visiem pašvaldības administratīvajā teritorijā deklarētiem bērniem “seko” vienāds naudas apjoms līdz pakalpojuma sniedzējam neatkarīgi no tā, kas ir PII īpašnieks

Nauda “seko” arī norēķinoties ar citu pašvaldību

II. Privātie PII piedāvā līdzvērtīgu pakalpojumu

Valsts noteiktais tiesiskais regulējums PII neatkarīgi no dibinātāja formas:

- Ir jābūt reģistrētai Izglītības iestāžu reģistrā;
- Īsteno mācību atbilstoši Metodiskiem ieteikumiem vispārējās izglītības programmu noformēšanai un licencēšanai;
- Mācību darbu organizē atbilstoši MK 03.08.2010. noteikumiem Nr.709 “Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām”;
- Ir vienādas higiēnas, sanitārās un ugunsdrošības prasības.

II. “Pakalpojumu groza” pašvaldības daļa II

Atbilstoši MK 13.07.1999. noteikumiem Nr.250:

- atalgojumi (izņemot pedagogu atalgojumu, kuru piešķir kā mērķdotāciju no valsts budžeta)
- valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas
- komandējumu un dienesta braucienu izdevumi
- pakalpojumu samaksa
- materiālu, energoresursu, ūdens un inventāra (vērtībā līdz 150 latiem par vienu vienību) iegāde
- grāmatu un žurnālu iegāde
- ar kārtējo remontu saistītie izdevumi

Papildus:

- ***lietojuma vērtība: 5 % no nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības***

II. Pakalpojuma patiesās izmaksas

1. Kāpēc atvasinājums nekustamā īpašuma kadastrālā vērtība?
 - Neatkarīgas institūcijas (Valsts zemes dienests) noteikts lielums, kas atspoguļo konkrētā īpašuma vērtību
2. Kāpēc 5%?
 - Piezemēta kapitāla lietojuma vērtība
3. Nemaina izmaksu apjomu pašvaldībai kā pakalpojuma sniedzējam – maina pakalpojuma izmaksu atspoguļojumu (tiek tuvināts reālajām izmaksām)
4. Izmaiņas pašvaldību savstarpējos norēķinos un norēķinos ar privātajiem PII

Jelgavas piemērs (pašvaldības budžets):

- bērna izmaksas PII pēc MK noteikumiem Nr.250 vidējā izmaksa **61,87 LVL mēnesī** (gadā 742,44)
- līdzfinansējums patlaban uz privāto PII par bērnu **75 LVL** (gadā 900 lati)
- ar lietojuma vērtību (28,81 lati mēnesī/bērnā) – vidējās izmaksas par bērnu PII **90.68 LVL (gadā 1 088 LVL par bērnu)**

II. “Pakalpojumu groza” pašvaldības daļa, savstarpējie norēķini

Atšķirīgais no MK noteikumiem Nr.250:

1. Ietverta lietojuma vērtība: 5% no nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības
2. Savstarpējie norēķini:
 - no pašvaldības A uz pašvaldību B bērnam “seko” finansējums, kas nav lielāks par pašvaldībā A esošajām vidējām izmaksām. Starpību piemaksā vecāki
 - ja pašvaldībā B pakalpojums ir lētāks par pakalpojumiem pašvaldībā A, tad pašvaldība A pārskaita tik, cik pakalpojums maksā pašvaldībā B

II. Privātā PII pakalpojumu sniedzēju izraudzīšanās

Vispārējā vienošanās, ievērojot Publiskā iepirkuma likuma procedūras:

- Iepirkumu procedūras rezultātā pašvaldība nosaka pakalpojumu sniedzēju loku, kas atbilst pašvaldības izvirzītajām prasībām un kura sniegtos pakalpojumus tā apmaksā (pašvaldībai saglabājas ietekme uz pakalpojuma dalībniekiem) – vecākiem ir tiesības izvēlēties no šiem PII
- Bērna vecākiem ir tiesības vērsties ar sūdzību VARAM, ja pašvaldībā ir rindas uz PII, tomēr iepirkumu procedūra netiek veikta

II. “Pakalpojumu grozs” – vecāku daļa

- Ēdināšana
- Papildus pakalpojumi ir ārpus “pakalpojuma groza” prasībām (piemēram, modernās dejas, interešu izglītība)
- Pašvaldības atbalsta sociāli mazaizsargātās grupas daļēji vai pilnībā sedzot “vecāku daļu”
- Pašvaldība var segt arī papildus “pakalpojuma grozā” noteiktajam, taču tad vienādi visiem bērniem attiecīgajā teritorijā

II. Riski un priekšrocības

Priekšrocības:

- pašvaldībās, kurās nav rindas, saglabā iespēju regulēt jaunu PII ienākšanu tirgū
- veicinās jaunu PII rašanos
- privātie PII nevar prasīt pārmērīgu samaksu vecākiem, peļņa tiek ierobežota
- pašvaldībām samazinās riski, ko rada demogrāfiskās svārstības
- palielināsies pakalpojuma daudzveidība un izvēles iespējas

Riski:

- interešu konflikts iepirkumā, kā pretendentiem piedaloties pašvaldību PII
- tiek ierobežota iespēja dažādot pakalpojumu
- vecākiem ir ierobežota izvēles brīvība
- pašvaldība ir nopirkusi vietas privātos PII, tomēr vecāki neizvēlas šādu pakalpojumu

III Variants

Atšķirīgais no II varianta:

Pašvaldības slēdz pakalpojuma koncesijas līgumus:

- vecāki brīvi izvēlas PII (privāto vai pašvaldības)
- pašvaldība nodrošina vienādu finansējumu bērnam privātajā PII arī gadījumos, ja pašvaldību PII ir brīvas vietas
- vecāku līdzmaksājuma apmērs netiek regulēts
- PII saņem naudu tikai, ja šo pakalpojumu savam bērnam izvēlas vecāks
- iepirkuma procedūras nav jāveic
- finansiālais risks ir pakalpojuma sniedzēja ziņā

III Riski un priekšrocības

Priekšrocības:

- vienādi konkurences apstākļi (pašvaldību un privātās PII)
- veicinās jaunu PII rašanos
- palielināsies pakalpojuma daudzveidība un izvēles iespējas
- augot konkurencei, pieaugs kvalitāte un efektivitāte
- pašvaldībām samazinās riski, ko rada demogrāfiskās svārstības

Riski:

- pašvaldība nevar regulēt PII tirgu
- privātās PII daļēji izkonkurē pašvaldību PII, kā rezultātā:
 - a) ir pustukši gan pašvaldību, gan privātie PII
 - b) kapitāla dīkstāves dēļ kopējās izmaksas palielinās
- privātās PII izkonkurē pašvaldību PII un vēlāk pakalpojumu pārtrauc sniegt
- privātā PII iespēja pelnīt uz vecāku rēķina, izmantojot publisko finansējumu

Investīciju instrumenti

1. VARAM izstrādā pašvaldību investīciju pasākumus 2014. – 2020.gadu periodam
2. Pašvaldību piedāvātie risinājumi:
 - Pierīgas reģionam nodrošināt piekļuvi Eiropas struktūrfondu finansējumam (**Mārupe, Krimulda**)
 - paplašināt Eiropas struktūrfondu finansējumu tieši PII (**Jaunpils, Iecava**)
 - paplašināt pašvaldību aizņēmumu kopējā palielinājuma mērķus un noteikt iespēju aizņemties arī pašvaldību investīciju projektiem, kas saistīti ar pirmskolas izglītības grupu izveidi pie skolām (**Stopiņi, Garkalne, Ķekava, Ikšķile, Tērvete, Iecava**)
 - atcelt PVN likmes piemērošanu PPP projektiem (**Stopiņi, Mārupe, Tukums, Ķekava**)
 - ja piemēro PVN kredītsaistībām, pašvaldībām ir papildus izdevumi
3. Privātiem PII iespēja pieteikties investīciju instrumentiem

Investīciju pielietojums

1. Privātā PII “CreaKids”, Rīgā (dibinātājs Norvēģu uzņēmums), iestāde izveidota, ieguldot 700 tūkst. latu, var uzņemt 90 bērnus, ~ **7,700 uz bērnu**

2. Ādažu novada Kadagā (dibinātājs Ādažu novada dome), iestāde izveidota, ieguldot aptuveni 4.5 milj. latu, var uzņemt 176 bērnus. ~ **28 000 uz bērnu**

Investīciju pielietojums

3. PII Tallinas ielā, Rīga – noslēdzies metu konkurss, plānotās izmaksas – no **2 – 6 milj.**, paredzētas 300 bērnu vietas. **No ~7 000 līdz 20 000 uz bērnu.**

Metu konkurss 300 tūkst., 1 000 uz bērnu

4. PII “Austriņa” - dibinātājs Rīgas pilsētas dome, iestāde renovēta, ieguldot aptuveni 4.3 milj. latu, var uzņemt 235 bērnus. **18 000 uz bērnu**

Investīciju pielietojums

5. Babītes novads, Baltijā pirmā moduļu PII – īstermiņa risinājums, 42 bērniem ir nodrošināta vieta PII, nomas maksa mēnesī 4000 latu
6. Mārupes novada “Zeltrīti”. Realizēts publiskās un privātās partnerības (PPP) ietvaros, kas ir pirmais tāda veida projekts Latvijā

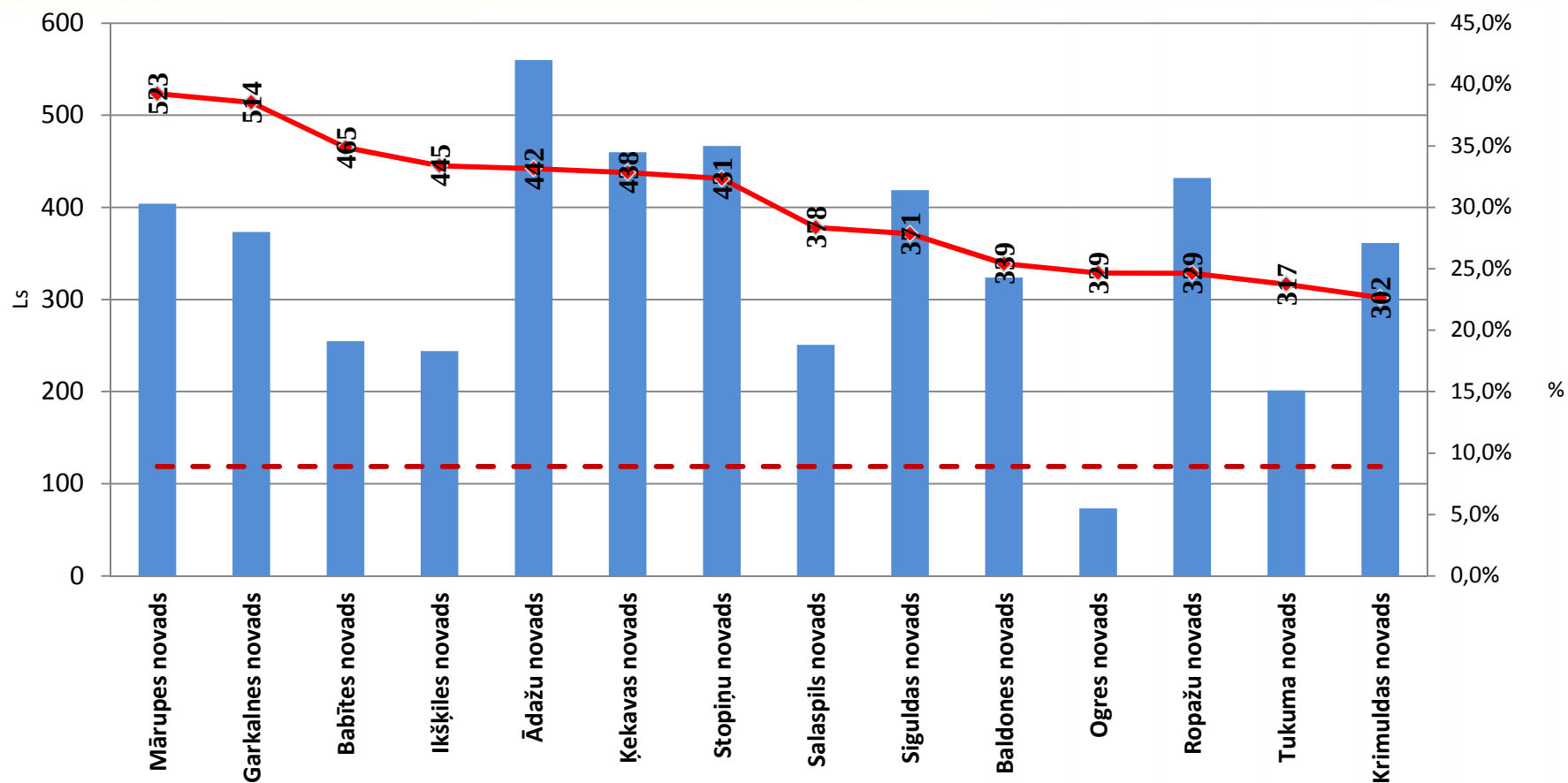

Darba grupas ieteikums

Valsts pārziņā esošie investīciju instrumenti pieejami projektiem, kur investīcija uz bērnu nepārsniedz 10 000 LVL

Politiskā griba – vai PII pieejamība ir prioritāte?

Paldies!

Darba grupas par pirmsskolas
izglītības iestāžu pieejamību pašvaldībās
vadītāja Sarmīte Ēlerte

